

JAN DĚKANOVSKÝ:
SPORT, MÝTUS A POPKULTURA
NÁSTIN NĚKOLIKA MOŽNÝCH KULTUROLOGIC-
KÝCH POHLEDŮ NA EXISTENCI, DISTRIBUCI, PER-
CEPCI A INTERPRETACI SPORTU A AGONÁLNÍHO
PRINCIPU V SOUDOBÉ ZÁPADNÍ SPOLEČNOSTI

RIGORÓZNÍ PRÁCE
POSUDEK KONZULTANTA

Když jsem v září loňského roku posuzoval diplomovou práci Jana Děkanovského *Sport v kulturologické perspektivě. Nástin několika možných kulturologických pohledů na sport a agonální princip v soudobé západní společnosti*, mohl jsem s uspokojením konstatovat: „Na úrovni diplomových prací se s podobnými texty nesetkáváme často. Jde totiž o ryze původní, mimořádně zralou, invenční a objevnou studii, která v domácí teoretické produkci nemá analogie.“ Tehdejší brilantní práce se stala východiskem teoretické syntézy, již dnes posuzujeme jako rigorózní práci. Kolega Děkanovský mezi nimi rozhodně nekráčel procházkovým tempem.

Šíři a hloubku autorovy erudice odkrývá hned vstupní vymezení sportu pro potřeby kulturologické analýzy. S bezpečnou znalostí zde vybírá opory pro svůj koncept v produkci filosofie, teorie kultury, teorie komunikace a sociologie 20. století, aby v kritickém vyrovnání především s teoriemi her dospěl k přesvědčivému pojetí sportu jako agonální hry. Následující analýza závodu supervelmocí o dobytí Měsíce exponuje zároveň jednu z účinných autorových metod a kvalitu jejího literárního naplnění.

Rozsáhlá druhá kapitola je věnována perfektně rozvržené analýze jednotlivých horizontů mediální distribuce sportu. Narativní charakter tohoto zprostředkování pak otevírá spojení autorova konceptu s podněty současně naratologie. Média distribuující sport probírá postupně s pomocí velmi účinného principu: obecnější charakteristiky dílem ilustruje, ale především větším dílem rozšiřuje, prohlubuje a doplňuje

srovnávací analýzou dvojice artefaktů. Hladké fungování tohoto principu neprozrazuje, jaké kvantum možností zřejmě prošlo předběžným výběrem, než bylo nalezeno optimální spojení.

Posledním prvkem triády možností, do nichž autor rozvrhl svůj text, je kapitola nazvaná *Možnosti čtení*. Její první část uvádí sport do souvislosti s mýtem nejen v kritickém vyrovnání s koncepty, jež vytvořili Mircea Eliade a Roland Barthes. Osobně si cením zvláště střední části, věnované sportovní mytologii Třetí říše, která opět plně demonstruje šíři a hloubku autorovy erudice. Druhá část kapitoly organicky vede k analýze jednotlivých faset příbuznosti sportu a války. Kapitola pak ústí do brilantní analýzy mytologické transformace vítězství našich hokejistů na Zimních olympijských hrách 1998 v Naganu a vrcholí jednak rozborem Smolkovy opery *Nagano* s použitím Sellierových instrumentů, jednak rozšířením záběru ze sportovní události na sportovní kariéru jednotlivého sportovce: Na modelovém příkladu dráhy jezdce formule 1 Ayrtona Senny odkrývá fungování narativních modelů prostředky archetypální teorie Northopa Frye.

Metodologická precizace, již východiska práce prošla, přinesla především koncept kulturního textu. Přesněji řečeno, vlastním předmětem studie se stal kulturní text vzniklý mediální distribucí sportu. Logicky tak potrojná kompozice práce, daná uvedenou trojstupňovou strategií zmocnění se předmětu, ústí ve čtvrtou kapitolu, jejímž tématem je zkoumání interakcí definovaného kulturního textu a většinové společnosti. Brilantně jsou zde využity kategorie kulturního vzoru a metafory.

Jeden z podstatných rozměrů hodnocení práce jsem našel v její jazykové materii: „*Jestliže jsme shora uvedenými řádky nepřímo demonstrovali platnost, ba nezbytnost kulturologického náhledu na svět...*“, píše autor na s. 111 ve zcela konkrétní souvislosti. Mimo ni mohu přesvědčivou schopnost předložené práce demonstrovat *platnost, ba nezbytnost kulturologického náhledu na svět* prohlásit za základní bod kladného hodnocení předloženého textu.

Konstatoval-li jsem v loňském roce nad diplomovou prací Jana Děkanovského absenci srovnatelných textů, mohu nyní tuto charakteristiku zopakovat nad jeho prací rigorózní. Nejen ve smyslu tématickém. Bibliografie solidních teoretických prací o sportu je u nás velmi chudá a v užším tématickém záběru, který si zvolil kolega Děkanovský, je bez konkurence i ryze kvantitativně. Půjdeme-li naopak o horizont výše a do

roviny kvalitativní, vyvstane otázka: Kolik je srovnatelných původních domácích sond do současné západní kultury? I z tohoto srovnání vychází Děkanovského text jako dílo zcela mimořádné.

V kvalitativní hladině, v níž se Děkanovského syntéza ocitla, chápeme již jako víceméně samozřejmé, že jde o hutný, kompozičně promyšlený a do detailů propracovaný tvar, který vyznačuje vysoká jazyková kultura, formulační korektnost a zároveň literární kvality, znamenající mimořádnou čtenářskou přitažlivost až „dobrodružnost“. V „žánru“ rigorózních prací ale zdaleka samozřejmé nejsou. Z uvedených důvodů mohu v mnoha ohledech výjimečnou rigorózní práci Jana Děkanovského *Sport, mýtus a popkultura* bez jakýchkoliv pochybností plně doporučit k obhajobě.

V Dobřichovicích 13. února 2006

PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.